

Карла Селихар*

*Педагошки факултет у Сомбору
Универзитет у Новом Саду*

Жељко Вучковић**

*Педагошки факултет у Сомбору
Универзитет у Новом Саду*

СОМБОРСКИ КЊИГОЉУБАЦ КАРЛО БИЈЕЛИЦКИ: 160 ГОДИНА ГРАДСКЕ БИБЛИОТЕКЕ

Сажетак: Педесетих година 19. века аустријска власт је будно пратила рад свих културних удружења, а целокупни културно-просветни живот био је условљен унутрашњом и спољашњом политиком Беча, који је настојао да њихов рад потчини контроли органа Министарства унутрашњих дела. Сомборска библиотека „Карло Бијелицки“ је једна од најстаријих библиотека код Срба и ове године слави 160 година свог постојања. Најзаслужнији за оснивање библиотеке 1859. године био је финансијски службеник Карло Бијелицки (1813–1878). Бијелицки, велики заљубљеник у књигу, свестан чињенице да је народу приступачно само минимално образовање, обратио се Бечком удружењу за ширење књига и брошура ради народног образовања, са жељом да у Сомбору оснује Читалачки кружок, под његовим покровитељством. Незадовољан настојањима Удружења да утиче и усмерава ставове и гледишта читалаца, ослањајући се на сомборске општинске снаге, Бијелицки са својим пријатељима оснива Удружење за оснивање Општинске јавне библиотеке у Сомбору. Национално неопредељен и аполитичан, поклоник просветитељских идеја, у времену када долази до интензивног развоја национализма и грађанских националних политичких партија, Бијелицки остварује свој животни циљ – оснивање Општинске јавне библиотеке. У првим годинама рада библиотеке, Карло Бијелицки, као секретар и библиотекар, успева да оформи фонд од готово 23.000 књига. Схватајући значај свога посла, строго водећи рачуна о његовом стању и чувању, с времена на време је штампао Каталоге у којима је давао и преглед дародаваца и дарованих књига, изводе из Статута Општинске

* selihar025@gmail.com

** zeljko.sombor@yahoo.com

јавне библиотеке, важнија решења Генералних скупштина, списак чланова Управе и стање књижног фонда.

У раду ће се кроз живот и хуманистичко-просветитељске идеје оснивача, изложити настанак и развој сомборске библиотеке, као и осветлети живот једног истинског библиофила.

Кључне речи: Карло Бијелички, Удружење за оснивање Општинске јавне библиотеке, Градска библиотека „Карло Бијелички“, Сомбор

Бијелички и оснивање Читалачког кружока у Сомбору

Градска библиотека у Сомбору основана је 1859. године иницијативом финансијског службеника Карла Бијеличког. Карло Фрања Јосиф Бијелички се родио се у Кули, надомак Сомбора, 20.3.1813. године. После завршене гимназије, око 1830. године, досели се у Сомбор и запослио у Бачкој каналској управи, као финансијски манипулант. Године 1851. прелази у Царску кр. среску финансијску управу где је годинама радио као канцеларијски службеник у рачуноводству, а затим седамдесетих година 19. века ради као главни књиговођа новоосноване Сомборске штедионице.

Иако није имао високо образовање Бијелички је имао жељу да ради и на просвећивању „обичног“ народа, поготово у области пољопривреде. Занимајући се у слободно време за виноградарство и баштованство, у жељи да обезбеди неопходну литературу из ових области Бијелички се 1856. године сусрео са идејама Бечког Удружења за ширење штампаних дела ради народног образовања¹, које је иницирало стварање читалачких кружока. Општинама у којима су основани огранци, Удружење је слало читаве збирке књига „уз најповољнију цену“ и мање списе „сасвим бесплатно за ширење образовања и знања“.

Желећи да у Сомбору оснује Читалачки кружок и на тај начин да свој допринос проширивању народног образовања Бијелички у децембру 1856. године, започиње преписку са председником Удружења, господином Кратким, интересујући се за могућности оснивања Удружења у Сомбору. Председник Удружења Кратки, обавестио је Бијеличког да њихов циљ „није да ствара стручњаке, него да пружа елементе општег образовања оним друштвеним слојевима којима недостају претпојмови научног образовања“, што је одушевило Бијеличког и он на себе преузима одговорност за оснивањем Читалачког кружока у Сомбору. До фебруара 1857. године у

1 Бечко удружење за ширење штампаних дела ради народног образовања основано је почетком 1849. године са циљем потпомагања апсолутистичког централизма и германизације Аустријског царства и Бахове политике. У *Сивајуши* Удружења између осталог пише и да „циљ Удружења није да ствара стручњаке, него да пружа елементе општег образовања оним друштвеним слојевима којима недостају претпојмови научног образовања“.

кружок се учланило осам активних и двадесет и седам обичних чланова. Из Статута Бечког удружења видимо да се активним чланом сматрао онај ко је плаћао годишњу чланарину у износу од 2 форинте и активно сарађивао са Удружењем, док су обични чланови били они који су плаћали „бар од 2 форинте“ годишње. Активни чланови су и за 1 форинту могли добити диплому Удружења. Социјална и образовна структура чланова била је разнолика: 8 учитеља и наставника, 1 доктор медицине, 1 инжењер, 2 пореска службеника, 3 велепоседника, 7 занатлија, 12 трговаца и 1 жена.

Из писма од фебруара 1857. године, сазнајемо и да Бијелички „са неколицином својих пријатеља, и уз сарадњу сомборске интелигенције“ има намеру да оснује Удружење за оснивање Општинске библиотеке.

Из сачуване преписке Бијеличког и председника Бечког удружења, Кратког, види се да Бијелички није био задовољан ни условима под којима су књиге слане из Беча, као ни квалитетом и садржајем добијене литературе. Бијелички је нарочито замерао Удружењу да политиком формирања књижног фонда настоји да утиче и на формирање става читалаца, и од сопствених средстава набавља књиге за кружок.

Оснивање Општинске библиотеке у Сомбору

Из писма датираниог на 15. фебруар 1857. године, сазнајемо да је Царском и краљевском српско-банатском државном намесништву у Темишвару упућена молба да се дозволи оснивање *Удружења ради оснивања заједничке и свима сјалежима и националностима одговарајуће јавне Ойштинске библиотеке за бесилајно коришћење*. Бијелички обавештава Кратког, да једна таква библиотека не може да се издржава само са књигама Бечког удружења, те је за њене потребе набављено 500 књига „са великим бројем слика, бакрореза и карата“ које је издало Друштво за ширење народу добрих књига из Штутгарта. Након овога уследио је оштар и непријатан одговор господина Кратког, где упозорава Бијеличког да одређене књиге које је самостално набављао не могу да се нађу у штампаном каталогу Удружења. Такође, Кратки обавештава Бијеличког да „управа одлучно одбија да ово ново Удружење прими међу своје чланове“, да се књиге које је сомборски кружок до тада примио предају Магистрату и да их препуштају новом сомборском Удружењу.

У неповољним условима, у граду где већ постоје српска и мађарска читаоница, долазећи у сукоб са бечким Удружењем, Бијелички истрајава у својој намери да оснује јавну општинску библиотеку која ће бити свима „лако и јефтино приступачна“². У јулу 1858. године упутио је јавни позив

2 Радивоје Плавшић, *Сјојодишњица Градске библиотеке у Сомбору: 1859–1959* (Сомбор: Градска библиотека, 1859), 18–44.

својим суграђанима, да се удруже ради оснивања јавног друштва, које би имало задатак да оснује Општинску библиотеку „која би обухватила све и била универзална за унапређивање општег образовања у сваком погледу“.

Национално неопредељен и аполитичан, поклоник просветитељских идеја, у времену када долази до интензивног развоја национализма и грађанских националних политичких партија, Бијелички остварује свој животни циљ – оснивање Општинске јавне библиотеке. Прва генерална скупштина Удружења за оснивање јавне Општинске библиотеке одржана је 2. јануара 1859. године. Из статута овог удружења сазнајемо да ће се једнако поштовати све народности, на свим језицима који се говоре у Сомбору и да ће се у „једнаком сразмеру према висини годишњих прихода и захтевима грађанства – набављати књиге“³. Библиотека треба да се „сматра власништвом целокупног грађанства“.

Први председник удружења био је сенатор Адалберт Хауке, а при избору управе водило се рачуна и о националном „кључу“: у управу су ушли Мађари, Срби и Буњевци. Карло Бијелички је обављао три функције: секретара, библиотекара и рачуновође. Његове идеје о приступачности библиотеке свима, без обзира на то које су националности, вере и ком друштвеном слоју припадају, као и идеје о значају образовања, ближе су савременим схватањима библиотекарства него његовом добу. У првим годинама рада библиотеке, Карло Бијелички, као секретар и библиотекар, успева да оформи фонд од готово 23.000 књига. Већи део фонда је до Првог светског рата чинила немачка и мађарска књига, док су књиге на српском, латинском, француском и другим језицима биле у мањини. Радивоје Плавшић закључује да је велики број књига на немачком језику у фонду библиотеке одраз става Бијеличког, да се ванкласно, ваннационално и аполитично образовање може постићи преко неполитичке литературе на немачком језику. Бијелички је створио „толики књижни фонд на немачком језику да оне и данас, узимајући у обзир необрађене књиге старог инвентара, чине апсолутну већину књижног фонда“⁴. Ова чињеница је била у директној супротности са одлуком прве Генералне скупштине, у којој стоји да ће се набавка грађе вршити тако да се испоштују потребе свих народа који живе и свих језика који се говоре у Сомбору. Наиме, немачка мањина је у то време била најмалобројнија у граду, и у фонд је требало да уђе највећи број књига на српском језику. У одбрану овакве политике иде чињеница да у том периоду књижевна и издавачка продукција на српском језику није могла да подмири попуњавање књижног фонда једне библиотеке. У марту 1921. године управник Градске библиотеке је проследио молбу Српској читаоници „да своју библиотеку уступи граду било бесплатно, било уз награду, да би се тиме број српских књига у град.

3 Статут Удружења за оснивање Општинске библиотеке у Сомбору за развијање општег образовања, чл. 4.

4 Радивоје Плавшић, *Својој годишњица градске библиотеке у Сомбору: 1859–1959*. (Сомбор . Градска библиотека у Сомбору, 1859) 48.

библиотеци увећао и тако библиотека постала приступачнија српској публици⁵. Ванредна скупштина Читаонице одлучила је да се читаоничка књижница уступи градској библиотеци „на реверс“ на годину дана, с тим да чланови читаонице могу све књиге употребљавати⁶.

У допису од 4. септембра 1859. године, који је градски Магистрат упутио Удружењу, стоји да се Удружењу и библиотеци додељује „свод бр. 4“ Градске куће за смештај библиотеке, уз одређену надокнаду. У овим просторијама библиотека је остала све до 1920. године. Такође, у истом допису се први пут појављује и печат библиотеке, у облику елипсе, на коме је исписано великим словима BIBLIOTHEK DER KÖNIGL. FREISTADT ZOMBOR – Библиотека краљ. слободног града Сомбора. Са овим печатом су печатане и све књиге из фонда све до 1882. године⁷.

У настојањима да што више обогати књижни фонд и подстакне Сомборце да се учлањују у библиотеку, Бијелицки се повезао са угледним издавачким кућама у Аустрији, Угарској и Немачкој. Такође се, у сврху набавке књига обраћао и антикварницама. И од једних и од других обавезно је тражио штампарске каталоге и рабат. Књиге је узимао од оних који су давали највећи рабат и на тај начин је успео да из скромних финансијских средстава, са којима је библиотека располагала, набави велики број књига и увећа фонд⁸. Бијелицки се дописом обратио и Матици илирској у Загребу да пошаљу каталоге својих издања, јер је „намера да с времена на време, за нашу Општинску библиотеку, набављамо и ширимо књиге на свим језицима који се овде говоре“⁹. Не постоје подаци о томе да ли је дошло до ове сарадње и да ли је било сарадње са неком књижаром или штампаријом из Србије и Београда¹⁰.

Схватајући значај свога посла, строго водећи рачуна о његовом стању и чувању, с времена на време је штампао Каталоге у којима је давао и преглед дародаваца и дарованих књига, изводе из Статута Општинске јавне библиотеке, важнија решења Генералних скупштина, списак чланова Управе и стање књижног фонда. Бијелицки је издао осам свески Каталога, од који су три штампане заједно (друга, трећа и четврта). Све свеске су посебно пагиниране¹¹. У Завичајном фонду данас се чувају: обједињене друга, трећа и четврта свеска за коју се не зна година штампања, пета свеска каталога из 1863, шеста свеска из 1865. Ове свеске штампане су на

5 Архив Градске библиотеке „Карло Бијелицки“, Од Сената града Сомбора, бр. 6466 / 1921.

6 Архив Градске библиотеке „Карло Бијелицки“, Извод из записника са седнице Управног одбора Срп. Чит. одржане 22.-ог децембра 1921. год.

7 Радивоје Плавшић, *Својојошњица градске библиотеке у Сомбору: 1859–1959*. (Сомбор . Градска библиотека у Сомбору, 1859) 51.

8 Исто, стр. 55.

9 Допис Матици Илирској у Загребу, заведено 7. септембра 1859, под бр. 199/59.

10 Радивоје Плавшић, *Својојошњица градске библиотеке у Сомбору: 1859–1959*. (Сомбор . Градска библиотека у Сомбору, 1859) 55.

11 Исто, стр. 55.

немачком језику. На мађарском језику и 1884. године. Каталог из 1863. године штампан је на немачком језику, док су друга два штампана на мађарском. Један примерак каталога из 1884. године вероватно је штампан 1899. године (на насловној страни стоји 1884. година али садржи додатке каталогу до 1898. године). Из 1904. године сачуван је само додаток каталогу. Из најстаријег сачуваног каталога видимо да је фонд био подељен на девет група: Васпитање и омладина; Белетристика; Географија, Карте, Путописи, Статистика; Историја, Биографије, Политика, Митологија; Дела о природним наукама; Дела о медицини; Пољопривреда, Баштованство, Технологија; Енциклопедијска дела; Радови добијени од Мађарске академије наука.

Радивој Плавшић у својој књизи „Стогодишњица градске библиотеке у Сомбору: 1859 – 1959“, помиње да је задња свеска Каталога штампана 1775. године, наводећи да је ово уједно и последњи Каталог који је издао Бијелички. Књижни фонд је тада имао 9.499 дела у 20.093 свеске. Од тог броја 993 дела у 1.582 свеске добијено је на поклон, као и 729 стереоскопских слика и 106 фотографија. Данас не постоји траг о овој свесци у фонду сомборске библиотеке. Плавшић на основу ове свеске даје и другачију поделу фонда по групама: Васпитна и омладинска дела; Белетристика; Историја, Биографије, Политика, Митологија; Географија, Карте, Путописи, Статистика; Природне науке; Пољопривреда, Баштованство, Технологија; Грчки и римски класици; Мешовита дела; Медицинска дела; Енциклопедије; Језичка дела.

Подела по групама вршена је само за немачку књигу. Књиге на српском и мађарском језику налазиле су се на крају Каталога без икакве поделе. Није сачувана документација о библиотечком пословању из тог периода, тако да нам остаје непозната статистика о броју позајмљених књига у току једне године. Књиге нису обрађиване, а инвентарни број био је у исто време и сигнатура. Читаоци су могли да позајме само једну књигу¹². Из Статута Удружења и дужности које је по њему имао библиотекар донекле можемо да имамо увид о пословању библиотеке. Библиотекар је имао задатак да води каталог у два примерка (један примерак је морао да буде стално у библиотеци и служи свима на увид, док је други могао бити предат заинтересованим читаоцима) и да у њему забележи начин набавке, да потписује све рачуне који се тичу библиотеке, да води евиденцију о издавању књига (свака књига је имала свој посебан „листић“ на основу броја у каталогу, и сваки читалац је имао свој посебан картон. На картону књиге се бележило ко је узео књигу на читање и када је књига враћена, а на картону читаоца бележио се податак која дела и колико их је читалац позајмио и да ли су враћене у библиотеку. Приликом враћања узимала се у обзир и „дебљина“ књиге, тако да је кориснику давано довољно времена

12 Радивоје Плавшић, *Стогодишњица градске библиотеке у Сомбору: 1859–1959*. (Сомбор . Градска библиотека у Сомбору, 1859) 56.

да је ишчита. Картони књига су се ажурирали једанпут месечно и тада су корисници опомињани да позајмљене књиге врате у библиотеку. Такође, строго се водило рачуна и отоме у каквом стању се књиге враћају, а они који су вратили похабане књиге морали су платити одштету или би били искључени из Удружења. Дужност библиотекара била је и да препоручује књиге корисницима и „да забавним књигама развија укус, а научним књигама способности коликогод је могуће, да би на тај начин пробудио ни развијао вољу за читањем...“; као и да се води рачуна о томе да се „омладини не дају књиге које не одговарају њеном узрасту“¹³.

До половине 1874. године књиге су се издавале сваког дана, осим недеље и празника, од 14 до 15 часова, а од јула 1874. године почео је радити плаћени библиотекар, тако да је библиотека радила два сата дневно. Корисници су могли задржати књиге најдуже 15 дана¹⁴.

Прве године рада у библиотеку је уписано 75 Сомбораца, што је са члановима Читалачког кружока чинило 237 чланова (92 из редова интелигенције – чиновници, просветни радници, официри, свештеници; 113 из редова осталих друштвених слојева – трговци, занатлије, и други). Интересантан је податак да је до 1860 године учлањено и 36 жена (део њих су биле и чланице Читалачког кружока), које до тада нису учествовале у јавном и културно-просветном животу Сомбора. Њихов број се из године у годину повећавао, тако да слободно може да се каже да је библиотека била „пионир у еманципацији жена“ у другој половини 19. века на територији Сомбора.

Удружење је одало почаст Карлу Бијеличком 1863. године, после IV Генералне скупштине и при библиотеци је основан фонд за израду портрета оснивача. Прилоге је сакупило 69 чланова и портрет је израдио академски сликар Рикард Пухта, наставник Ниже реалне школе у Сомбору. Портрет је свечано откривен 17. Априла 1864. године на V Генералној скупштини и данас се чува у сомборској библиотеци. На полеђини портрета између осталог пише да је портрет набављен „у знак захвалности и признања његових заслуга, за трајну успомену на њега од стране општинске библиотеке“.

Без обзира на ово јавно признање, Бијелички је следеће године на Генералној скупштини први пут поднео оставку и повукао се са свих положаја у библиотеци. Скупштина је одбила да усвоји његову оставку још једном му одајући признање за сав уложени труд и рад око оснивања и вођења општинске библиотеке¹⁵. Бијелички је наставио да води библиотеку до 1874. године, када поново подноси оставку „због службене заузето-

13 Архив Градске библиотеке „Карло Бијелички“. Статут Удружења за оснивање Општинске библиотеке у Сомбору за развијање општег образовања, чл.3. 7.5.1858.

14 Радивоје Плавшић, *Спољодошњица градске библиотеке у Сомбору: 1859–1959*. (Сомбор . Градска библиотека у Сомбору, 1859) 58.

15 Записник VI Генералне скупштине, одржане 28. маја 1865. године

сти и болешљивости“ и од те године библиотека има плаћеног библиотекарa. Бијелички је до смрти остао на положају секретара и рачуновође¹⁶.

Бијелички је умро 16. фебруара 1878. године. Сахрањен је на Великом католичком гробљу у Сомбору, али на жалост 50-тих година 20. века римокатоличка црквена општина је његов споменик уклонила¹⁷. Приликом прославе стогодишњице постојања још једном је њеном оснивачу указано признање тако што је библиотека понела име свога оснивача.

Библиотека данас

Визионарство једног човека изнедрило је једну од најстаријих јавних библиотека на територији данашње Србије. Свој богати фонд успела је да очува и у бурним временима 20-тог века, за време оба светска рата и никада није прекидала свој рад. Идејама Карла Бијеличког вођени су и њени чувени управници попут Стефана Илкића, Херцег Јаноша, Милана Коњовића, Радивоја Плавшића, Мира Вуксановића и сваки од њих је оставио свој лични печат у раду библиотеке.

Тек половином педесетих година прошлог века библиотека је нашла свој први трајни смештај, у суседству Грашалковићеве палате, у згради некадашње Мађарске читаонице, сазидаој између 1884. и 1886. године. У уређеном простору данас су смештени Дечје одељење и управа.

Крајем шездесетих година прошлог века, одељење за одрасле је пресељено у зграду некадашње Сомборске штедионице, основане 1868. године, која се налази у центру града. Године 1963. Градској библиотеци су припојене Народне књижнице и читаонице, као 14 огранака. Данас се уз позајмно одељење и књиговезницу у приземљу, на спрату налазе Одељење за каталогизацију са Читаоницом за научни рад, Завичајно одељење, Одељење за развој и унапређење библиотечке делатности и Одељење општих послова. У дворишту библиотеке је 1988. године дограђена зграда на три нивоа, тако да библиотека добија нови простор за књигу и посебне збирке. Законом о библиотекарству 1994. године постала је матична библиотека Западнобачког округа.

Ове године у јануару месецу библиотека је прославила 160 година постојања. Данас целокупан библиотечки фонд садржи преко 340.000 књига, највише на српском, мађарском и немачком језику, као и велики број наслова периодике. Библиотека има значајну завичајну збирку (5.000 књига), збирку старе књиге, споменика културе (300 књига) и збирку ретке књиге (400 књига), као и вредан фонд научне књиге¹⁸. Од 2007. године,

16 Радивоје Плавшић, *Стогодишњица градске библиотеке у Сомбору: 1859–1959*. (Сомбор . Градска библиотека у Сомбору, 1859) 62.

17 Исто, стр. 7.

18 Градска библиотека „Карло Бијелички“, „Градска библиотека “Карло Бијелички”“ <http://www.biblioso.org.rs/strana/o-biblioteci>. (преузето 10. 9. 2019)

у част Вељка Петровића, организује се књижевна манифестација *Вељкови дани*, у оквиру које се додељује награда за целокупно приповедачко дело – *Вељкова јолубица*. Организациони одбор *Вељкових дана* је 2010. године донео одлуку да се у оквиру манифестације додељује и награда *Голубић* – за најбољу причу ученика основних и средњих школа.

Својим дугогодишњим радом и успесима библиотека је остварила идеје које је њен оснивач Карло Бијелички, велики библиофил, хуманиста и визионар, далеке 1859. године изнео сомборском Магистрату: „Човечанство које данас живи не може своме потомству оставити узвишенији, достојнији и пун благослова споменик сећања и не може се у толикој мери задужити за захвалност као оснивањем једне овакве властите библиотеке која ће граду служити на велику част“.

Литература

Архив Градске библиотеке „Карло Бијелички“, Извод из записника са седнице Управног одбора Срп. Чит. одржане 22.-ог децембра 1921. год.

Архив Градске библиотеке „Карло Бијелички“, Од Сената града Сомбора, бр. 6466 / 1921.

Архив Градске библиотеке „Карло Бијелички“, Писмо Бијеличког Бечком удружењу од 30. јуна 1857. године, бр. 12/1857.

Архив Градске библиотеке „Карло Бијелички“, Писмо Бијеличког Бечком удружењу од 15. децембра 1857. године, бр. 45/1857.

Архив Градске библиотеке „Карло Бијелички“, Писмо Бијеличког Бечком удружењу од 25. јануар 1858. године, бр. 55/1858.

Архив Градске библиотеке „Карло Бијелички“, Писмо Бијеличког Бечком удружењу од 6. јуна 1858. године, бр. 70/1858.

Архив Градске библиотеке „Карло Бијелички“, Статут Удружења за ширење штампаних дела ради народног образовања.

Архив Градске библиотеке „Карло Бијелички“. Статут Удружења за оснивање Општинске библиотеке у Сомбору за развијање општег образовања, чл.3. 7.5.1858.

Записник VI Генералне скупштине, одржане 28. маја 1865. године

Допис Матици Илирској у Загребу, заведено 7. септембра 1859, под бр. 199/59.

Радивоје Плавшић. *Стојођишњица градске библиотеке у Сомбору: 1859–1959*. Сомбор: Градска библиотека у Сомбору, 1859.

Градска библиотека „Карло Бијелички“, „Градска библиотека “Карло Бијелички”“ <http://www.biblioso.org.rs/strana/o-biblioteci>. (преузето 10. 9. 2019)

Карла Селихар

Жељко Вучковић

Envisioning Karla Bijelickog: 160 years of library in Sombor

Summary: Sombor Library “Karlo Bijelicki” is one of the oldest libraries of the Serbs, and this year celebrates 160 years of its existence. Most responsible for its establishment in 1859 was the financial officer Karlo Bijelicki (1813–1878). In the fifties of the 19th century Austrian government has closely followed the work of cultural associations, and the entire cultural and educational life was conditioned by the internal and external politics of Vienna, who sought to subordinate their work to the control of the Ministry of Internal Affairs. Bijelicki, a big fan of the book, aware of the fact that people accessible only minimal education, addressed the Vienna Association for the dissemination of books and brochures of popular education, with the aim to establish in Sombor Reading circle, under his auspices. Unhappy with the efforts of the Association to influence and direct the views and concerns of readers, relying on the strength of Sombor municipality, Bijelicki with his friends founded the Association for the establishment of the Municipal Public Library in Sombor. National indifferent and apolitical, a devotee of Enlightenment ideas, at a time when there is an intensive development of civic nationalism and national political parties, Bijelicki achieved his lifelong goal – the establishment of municipal public libraries. In the first years of the library, Karlo Bijelicki as secretary and librarian managed to establish a fund of nearly 23,000 books. Realizing the importance of their work, strictly taking into account his condition and storing, from time to time printed catalogs in which he gave an overview of the donors and donated books, copies of the Statute of the municipal public library, the more important the decision of the General Assembly, list of members of the Board and the state library fund. The work will be going through life and humanistic educational ideas of the founder, to expose the origin and development of Sombor libraries, as well as shed light on the life of a true bibliophile.

Keywords: Karlo Bijelicki, Association for the establishment of the Municipal Public Library, City Library “Karlo Bijelicki”, Sombor